

מכשירים פיננסיים

מרצה: שלומי שוב

IFRS 9

תקנים העוסקים במכשירים פיננסיים

"IAS 32 – מכשירים פיננסיים: הצגה". התקן קובע את כללי ההצגה של מכשירים פיננסיים – אינו דן בכללי הכרה, מדידה או גילוי.

"IFRS 9 – מכשירים פיננסיים". הכרה ומדידה, התקן עוסק בין היתר באופן המדידה של מכשירים פיננסיים, בכללי הכרה וגריעה ובטיפול החשבונאי המיוחד בגידור.

"IFRS 7 – מכשירים פיננסיים: גילויים". התקן קובע את דרישות הגילוי בקשר למכשירים פיננסיים.

מטרת התקן – IFRS 9

מטרת התקן היא לקבוע עקרונות לדיווח כספי על **נכסים פיננסיים** ועל **התחייבויות פיננסיות** אשר יציגו למשתמשים בדוחות כספיים מידע רלוונטי ושימושי לצורך הערכת הסכומים, העיתוי ואי הודאות של תזרימי מזומנים עתידיים של ישות.

התקן חל על כל המכשירים הפיננסים למעט:

- הטבות עובד (IAS 19)
- חוזי ביטוח (IFRS 4)
- תשלום מבוסס מניות (IFRS 2)
- השקעות בחברות בנות, כלולות ועסקאות משותפות (IAS 27, IFRS 10, IAS 28), אלא אם התקנים הספציפיים קובעים כי על ההשקעות הנ"ל חל IFRS 9
- חוזי חכירה, הוראות ירידת ערך חלים על חייבים וזכאים בגין חכירות מכשירים פיננסים שהונפקו על ידי הישות ואשר מקיימים את ההגדרה של מכשיר הוני על פי הוראות תקן 32
- חוזה עתידי הנועד לצירוף עסקים (IFRS 3)
- נכס שיפוי הנועד לסילוק התחייבות (IAS 37)
- זכויות ומחויבויות אשר בתחולת IFRS 15 אלא אם התקן (IFRS 15) קובע אחרת

מכשיר פיננסי (financial instrument) - כל חוזה היוצר הן נכס פיננסי של ישות אחת והן התחייבות פיננסית או מכשיר הוני של ישות אחרת

נכס פיננסי (financial asset) - כל נכס שהוא:

א- מזומן;

ב- מכשיר הוני של ישות אחרת;

ג- זכות חוזית;

(1) לקבל מישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר, או,

(2) להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים

עדיפים לישות (potentially favorable).

ד- חוזה אשר יסולק, או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות והוא:

(1) **מכשיר לא נגזר (a non-derivative)**, אשר לפיו הישות מחויבת לקבל או עשויה להיות

מחויבת לקבל **מספר משתנה של מכשיריה ההוניים** (למשל, הלוואה שניתנה על ידי הישות אשר עשויה להיות מסולקת באמצעות כמות משתנה של מניות הישות), או

(2) **נגזר**, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק **שלא בדרך של החלפת סכום קבוע** של מזומן

או נכס פיננסי אחר **בתמורה למספר קבוע של מכשיריה ההוניים של הישות**. לצורך כך, מכשיריה ההוניים של הישות אינם כוללים מכשירים, אשר הם כשלעצמם חוזים לקבלה עתידית או מסירה עתידית של מכשיריה ההוניים של הישות.

הגדרות – התחייבות פיננסית

התחייבות פיננסית (financial liability) - כל התחייבות שהיא:

א. מחויבות חוזית:

(1) למסור לישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר, או

(2) להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים נחותים לישות, או

ב. חוזה, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשירה ההונית של הישות והוא:

(1) **מכשיר לא נגזר**, אשר לפיו הישות מחויבת או עשויה להיות מחויבת למסור מספר משתנה של מכשירה ההונית

(2) **נגזר**, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק שלא בדרך של החלפת סכום קבוע של מזומן או נכס פיננסי אחר

בתמורה למספר קבוע של מכשירה ההונית של הישות. לצורך כך, מכשירה ההונית אינם כוללים

מכשירים אשר הם כשלעצמם חוזים לקבלה עתידית או מסירה עתידית של מכשירה ההונית של הישות

הגדרות – מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים יוצרים זכויות ומחויבויות שהשפעתן היא העברה, בין הצדדים למכשיר, של אחד או יותר מהסיכונים הפיננסיים, הטבועים במכשיר הפיננסי הראשוני שבבסיס החוזה. שתי המשפחות העיקריות של הנגזרים הינם: אופציות וחוזים עתידיים.

בכדי להיחשב כמכשיר פיננסי
נגזר יש לעמוד
בשלושה תנאים:

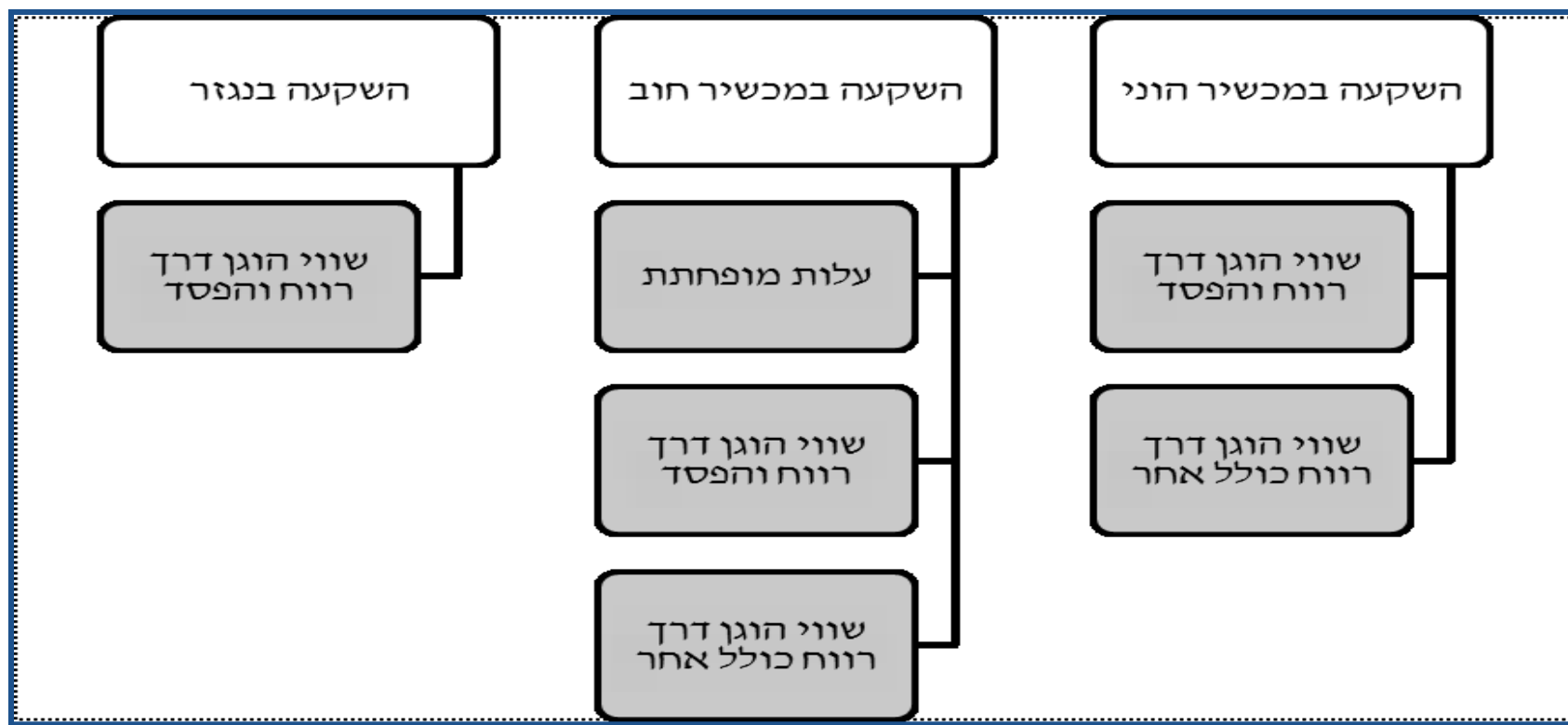
מסולק ב"מועד עתידי".

אינו מחייב "השקעה ראשונית נטו",
או מחייב השקעה ראשונית נטו,
אשר הינה קטנה מזו שהייתה
נדרשת בגין סוגים אחרים
של חוזים, שתגובתם לשינויים
בגורמי שוק צפויה להיות דומה;

"בסיס"
השווי שלו משתנה
בתגובה לשינוי בבסיס מסוים.

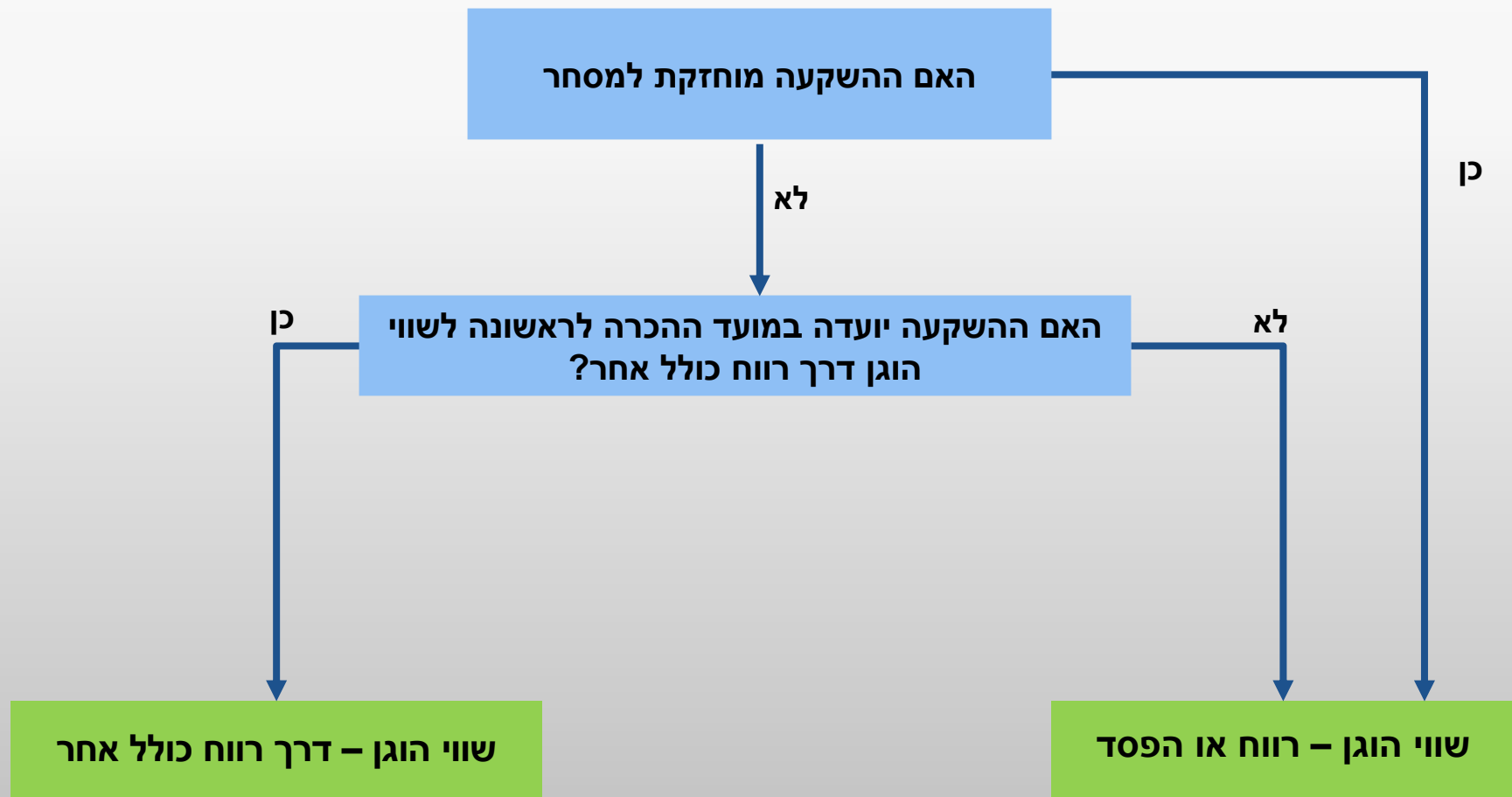
סיווג של נכסים פיננסיים

IFRS9 קובע מספר קטגוריות אפשריות לגבי סיווג של השקעה בנכסים פיננסיים :

השקעות במכשירים הוניים

סיווג השקעות במכשירים הוניים

סיווג השקעות במכשירים הוניים

ברמה העקרונית, השקעה במכשיר הוני של ישות אחרת (מכשיר הוני = מכשיר שסווג במלואו כהון על ידי הישות האחרת) לרבות מניות, כתבי אופציה הוניים, מניות בכורה, שטרי הון וכיוצא באלה – **תטופל בשווי הוגן דרך רווח או הפסד**

עם זאת, התקן מעניק בעת ההכרה לראשונה במכשיר הוני לבצע בחירה שאינה ניתנת לביטול ברמת כל מכשיר במסגרתה השינויים בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני יוצגו **ברווח הכולל האחר** (לרבות שינויים הנובעים משינויי שער חליפין) חלף ברווח או הפסד. זאת, בכפוף למספר תנאים ומגבלות:

1. **ההשקעה אינה מוחזקת למסחר.** הגדרת מוחזק למסחר – נכס אשר מקיים אחד מהתנאים הבאים:

- א. נרכש מתוך מטרה למכור ולרכוש מחדש בטווח הקצר
- ב. חלק מקבוצת מכשירים פיננסים לגביהם קיימת ראיה לדפוס פעילות שבוצע לאחרונה אשר מטרתו הפקת רווח בטווח הקצר.
- ג. נגזר

2. **הבחירה נעשתה במועד ההכרה לראשונה** - המשמעות הפרקטית של תנאי זה הינה, שיש לקבל את ההחלטה בדבר הייעוד עוד לפני ההכרה בנכס או במועד ההכרה בנכס בפועל.

3. **הבחירה אינה ניתנת לביטול.**

4. **לא מדובר על תמורה מותנית בצירוף עסקים:** באותם מקרים שבהם ההשקעה במכשיר הוני מהווה תמורה מותנית בצירוף עסקים התקן קובע כי לא ניתן לייעד לרווח הכולל האחר שינויים בשווי ההוגן של תמורה כאמור

שווי הוגן דרך רווח כולל אחר	שווי הוגן דרך רווח או הפסד	
המדידה לראשונה והמדידה העוקבת היא לפי שווי הוגן.		מדידה
כל שינוי בשווי ההוגן, כמקשה אחת, נזקף לרווח כולל אחר . יתרת הקרן לא תסווג לעולם לרווח או הפסד (ניתן לבחור, כמדיניות חשבונאית, לסווג לעודפים בעת גריעה)	כל שינוי בשווי ההוגן, כמקשה אחת, נזקף לרווח או הפסד .	שינויים בשווי ההוגן
מהוונות לעלות הראשונית של הנכס, אבל בעקיפין נזקפות לאחר מכן לרווח כולל אחר.	עלויות עסקה נזקפות לרווח או הפסד עם התהוותן	עלויות עסקה
דיבידנד שהתקבל או שישנה זכאות משפטית שיתקבל בגין המכשיר, יוכר כהכנסה ברווח או הפסד .		דיבידנד
אין טיפול מיוחד בירידות ערך מאחר וכל השינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד או לרווח כולל אחר בהתאמה		ירידת ערך

דוגמה להשקעה במכשיר הון בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

ביום 1.1.14 רכשה החברה 2,500 מניות (3%) של חברת GTK תמורת 25,000 ש"ח. עלויות העסקה הסתכמו ל- 1,000 ש"ח.

הנח כי ההשקעה מהווה חלק מפורטפוליו של נכסים, שמנוהל יחד, ושלגביו קיימת ראייה לדפוס שבוצע לאחרונה להפקת רווחים בטווח הקצר – (מוחזק למסחר ולכן יסווג לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד).

שווי המניה ליום 31.12.14 : 13 ש"ח.
ביום 31.3.15 נמכרו 1,000 מהמניות תמורת 9,000 ש"ח, עלויות העסקה הסתכמו ל- 300 ש"ח.

שווי המניה ליום 31.12.15 : 8 ש"ח.

נדרש: פקודות יומן 2014-2015

דוגמה להשקעה במכשיר הון דרך רווח כולל אחר

ביום 1.1.15 רכשה החברה 50 מניות של חברת "אבג" תמורת 200 ש"ח למניה. עלויות העסקה הסתכמו לסך של 1,000 ש"ח. החברה ייעדה את ההשקעה לקבוצת שווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

ליום 31.12.15 השווי ההוגן של המניות עמד על 190 ש"ח למניה. ליום 31.12.16 השווי ההוגן עמד על 210 ש"ח.

ביום 1.2.17 נמכרה ההשקעה תמורת 205 ש"ח למניה וכן נתהוו עלויות עסקה בסך 500 ש"ח.

נדרש: פקודות יומן לשנות 2015-2017

השקעות במכשירי חוב

סיווג השקעות במכשירי חוב

ישות תסווג נכסים פיננסים בהתאם לקריטריונים הבאים :

א. המודל העסקי של הישות לניהול הנכסים הפיננסים - האם המטרה היא לגבות תזרימי מזומנים חוזים או לממש שינויים בשווי ההוגן (למכור) או שניהם.

ב. מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי - האם תזרים המזומנים החוזי הוא רק עבור קרן וריבית (על הקרן שטרם נפרעה) או עבור גורמים נוספים.

בנוסף, התקן מאפשר ליעד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך דו"ח רווח או הפסד לפי בחירת ההנהלה במקרה של אסימטריה במדידה.

לדוגמה – לחברה יש נכסים והתחייבויות פיננסיות שחולקים סיכון, כמו סיכון ריבית, אשר יוצר שינויים מנוגדים בשווי ההוגן ונוטים לקזז אחד את השני. אם הנכסים הפיננסיים נמדדים בשווי הוגן, מדידה של ההתחייבויות הפיננסיות בעלות מופחתת תוביל ל"חוסר הקבלה חשבונאית" ולכן ניתן ליעד התחייבויות אלה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

סיווג השקעות במכשירי חוב

מבחן תזרים המזומנים החוזי – מבחן "הקרן והריבית" SPPI

המבחן הינו: "האם תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה"

דגשים:

- הכוונה במבחן היא שהלוואות המקימות את מבחן הקרן והריבית הינן הלוואות בסיסיות בלבד בהן התמורה עבור ערך הזמן של הכסף וסיכון האשראי של הלווה הם המרכיבים המשמעותיים ביותר של הריבית.
- ההערכה צריכה להיות במטבע השבו נקוב הנכס הפיננסי.
- הגדרת "קרן" – השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד ההכרה לראשונה.
- ערך הזמן של הכסף הוא מרכיב של ריבית שמספק תמורה רק עבור חלוף הזמן.

מבחן תזרים המזומנים החוזי – מבחן "הקרן והריבית" SPPI - המשך

עיתוי וסכום תזרימי המזומן - אם הנכס הפיננסי כולל תנאים אשר עשויים לשנות את עיתוי או הסכום של תזרימי מזומנים חזויים הישות חייבת לקבוע אם תזרימי המזומן הם רק של קרן וריבית.

דוגמאות:

1. שיעור ריבית משתנה.
2. אפשרות למנפיק לבצע פדיון מוקדם או אפשרות למחזיק להחזיר את הנכס למנפיק וסכום הפירעון המוקדם מייצג באופן מהותי סכומים שטרם שולמו של קרן וריבית לרבות פיצוי סביר.
3. אפשרות למנפיק או למחזיק להאריך את תקופת החוזה של מכשיר החוב כאשר תזרימי המזומנים בתקופת הארכה הם רק של קרן וריבית לרבות פיצוי כלשהו.

מבחן תזרים המזומנים החוזי – מבחן "הקרן והריבית" SPPI - המשך

לגבי כל אחד מהמכשירים הבאים קבע האם הוא מקיים את מבחן הקרן והריבית:

- מכשיר א' הוא אג"ח לא צמודה הנושאת ריבית קבועה בשיעור 6%. הערך הנקוב הינו 100 אלפי ש"ח, חברת המשקיעים רכשה 30% מהאג"ח בתמורה ל- 33 ש"ח. **מקיים.**
- מכשיר ב' הוא אג"ח בעלת מועד פירעון קבוע. תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה צמודים למדד אינפלציה של המטבע שבו המכשיר הונפק. ההצמדה אינה ממונפת. **מקיים.**
- מכשיר ג' הוא אג"ח בעלת מועד פירעון קבוע. תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה צמודים למדד המשקלל את ביצועי הישות המנפיקה (הכנסות ורווח תפעולי). **אינו מקיים.**
- מכשיר ד' הוא אג"ח בעלת מועד פירעון קבוע המשלמת שיעור ריבית שוק משתנה. לשיעור הריבית המשתנה קיימת תקרה. **מקיים.**
- מכשיר ה' הוא הלוואה עם זכות חזרה מלאה (full recourse) והיא מבוטחת על ידי בטחונות. **מקיים.**
- מכשיר ו' הוא אג"ח שניתנת להמרה למכשירים ההוניים של המנפיק. **אינו מקיים.**

מבחן תזרים המזומנים החוזי – מבחן "הקרן והריבית" SPPI - המשך

לגבי כל אחד מהמכשירים הבאים קבע האם הוא מקיים את מבחן הקרן והריבית (המשך):

- מכשיר ז' הוא אג"ח צמית אבל המנפיק יכול לפרוע את המכשיר בכל מועד ולשלם למחזיק את הסכום הנקוב בתוספת ריבית שהצטברה. מכשיר זה משלם שיעור ריבית שוק באופן שוטף אך לא ניתן לבצע את התשלום הריבית אלא אם המנפיק יכול להישאר בעל כושר פירעון מיד לאחר מכן. ריבית דחויה אינה צוברת ריבית נוספת. **אינו מקיים.**
- מכשיר ח' דומה למכשיר ז' למעט העובדה כי ריבית דחויה צוברת ריבית נוספת. **מקיים.**
- מכשיר ט' הוא אג"ח בעלת מועד פירעון קבוע. קיימת זכות למנפיק לבצע פירעון מוקדם של האג"ח במקרה של שינוי שליטה במנפיק. סכום הפירעון המוקדם מייצג במהות סכומים שטרם שולמו של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה וכן כולל פיצוי סביר למשקיעים בגין הסיום המוקדם של החוזה. **מקיים.**
- מכשיר י' הוא אג"ח הניתן להמרה ביחס שנקבע מראש לפי בחירת המחזיק. **אינו מקיים.**

סוגיות ודגשים לגבי המודל העסקי

1. **רמת הנכס הבודד ורמת הישות - המודל העסקי** נקבע ברמה שמשקפת את האופן שבו קבוצות של נכסים פיננסים מנוהלים יחדיו. המודל העסקי אינו תלוי בכוונת ההנהלה לגבי מכשיר בודד וצריך להיקבע ברמה של קבוצה. מאידך ייתכן כי לישות יהיו כמה מודלים עסקיים לניהול המכשירים הפיננסים שלה לדוגמה - תיק משכנתאות שהיא מנהלת מתוך מטרה לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים ותיק אחר שהיא מנהלת במטרה לסחור על מנת לממש שינויים בשווי ההוגן.

2. **תרחישים שבאופן סביר לא יתרחשו - המודל העסקי** קובע אם תזרימי המזומנים ינבעו מגבית תזרימי מזומנים חוזיים, מכירה נכסים פיננסים או שניהם. הערכה אינה מתבססת על תרחישים אשר באופן סביר לא יתרחשו לדוגמה אם ישות צופה שהיא תמכור תיק מסוים רק בעת מצוקה - תרחיש זה אינו משפיע על הערכת הישות של המודל העסקי.

סוגיות ודגשים לגבי המודל העסקי - המשך

3. מימוש בדרך שונה מהמצופה - אם תזרימי המזומנים ממומשים בדרך שונה מהמצופה (כמו מכירה שלא הייתה צפויה) מדובר על שינוי אומדן ולא נבצע תיקון רטרואקטיבי כמו כן לא נשנה באופן אוטומטי את הסיווג של יתרת הנכסים הפיננסים. כאשר ישות מעריכה את המודל העסקי עבור נכסים פיננסים חדשים שנרכשו היא חייבת להביא בחשבון מידע לגבי אופן מימוש תזרימי המזומנים בעבר.

4. שיקולים לקביעת המודל העסקי - ניתן לזהות את המודל העסקי באמצעות הפעולות שהישות מבצעת כדי להשיג את המטרה. יש להפעיל את השיקולים הבאים -

- א. האופן שבו מוערכים ומדווחים להנהלה הביצועים של המודל העסקי ושל הנכסים הפיננסים המוחזקים במודל העסקי.
- ב. הערכת הסיכונים על ידי ההנהלה ואופן ניהולם.
- ג. האופן שבו המנהלים של העסק מתוגמלים - האם התגמול מבוסס על השווי ההוגן או על תזרימי המזומנים החוזיים שנגבו.

המודל העסקי – גביית תזרימי מזומנים

מכירות - לצורך הקביעה אם תזרימי מזומנים עומדים להיות ממומשים על ידי גביית תזרימי המזומנים החוזיים של הנכסים הפיננסיים הכרחי להביא בחשבון את התדירות, הערך והעיתוי של המכירות בתקופות קודמות, הסיבות למכירות אלו והציפייה לגבי מכירות עתידיות. למען הסר ספק מכירות כשלעצמן אינן קובעות את המודל העסקי והן מהוות ראיה לאופן שבו המטרה המוצהרת של הישות לניהול הנכסים הפיננסיים מושגת.

החזקה עד למועד הפירעון - כעיקרון במודל של גביית תזרימי המזומנים החוזיים יש להחזיק את הנכסים עד למועד הפירעון. אף על פי כן לעיתים גם אם צפויות מכירות בעתיד אין פגיעה במודל. דוגמאות -

- א. מכירת נכסים כאשר יש עליה בסיכון האשראי. פעולות של ניהול סיכון אשראי אשר מטרתן צמצום הפסדי אשראי פוטנציאליים הם חלק בלתי נפרד מהמודל.
- ב. מכירות הנובעות משיקולים אחרים אינן פוגעות במודל אם הן אינן תדירות או שהן אינן משמעותיות. אין משמעות אם הישות החליטה למכור או צד שלישי אלץ אותה.
- ג. מכירות יכולות להיות עקביות עם המודל גם אם הן בוצעו קרוב למועד הפירעון כך שהתקבולים מהמכירות הם קירוב של הגבייה של יתרת תזרימי המזומנים החוזיים.

המודל העסקי – המודל המשולב

גביית תזרימי מזומנים חוזיים ומימוש נכסים פיננסיים - במודל עסקי זה אנשי המפתח הניהוליים קיבלו החלטה שהן גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן מכירת נכסים פיננסיים הן אינטגרליות להשגת המטרה של המודל העסקי. במודל עסקי זה בהשוואה למודל של גביית תזרימי מזומנים חוזיים מעורבת תדירות וערך גבוהים יותר של מכירות אך אין סף כמותי נדרש.

לדוגמה - המטרה של המודל העסקי עשויה להיות לנהל את צורכי הנזילות היומיומיים, לשמור על פרופיל תשואת ריבית מסוים או להתאים את משך הזמן של הנכסים הפיננסיים למשך הזמן של ההתחייבויות שנכסים אלה מממנים. על מנת להשיג מטרה כזו, הישות גם תגבה תזרימי מזומנים חוזיים וגם תמכור נכסים פיננסיים.

המודל העסקי – מודלים אחרים

מודל עסקי של מימוש נכסים - תיק של נכסים פיננסים שמנוהל על בסיס שווי הוגן והביצועים שלו מוערכים על פיו זהו תיק בו הישות ממוקדת במידע על השווי ההוגן ומשתמשת בו על מנת להעריך את ביצועי הנכסים ועל מנת לקבל החלטות.

למרות שהישות תגבה תזרימי מזומנים חוזיים בזמן שהיא מחזיקה את הנכסים הפיננסים המטרה של המודל העסקי אינה מושגת על ידי גבית תזרימי מזומנים חוזיים כיוון שהיא אינה אינטגרלית להשגת המטרה של המודל העסקי אלא היא אקראית.

המאפיינים של מודל זה - ניהול נכסים פיננסים במטרה לממש תזרימי מזומנים על ידי מכירות, מאפייני תזרים המזומנים אינם של קרן וריבית בלבד, למשל:
א. החלטות אשר מתקבלות על בסיס שווי הוגן
ב. השקעות מוחזקות למסחר.

במקרים אלה ההשקעה תימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

דוגמאות לזיהוי המודל העסקי

דוגמא 1:

ישות מחזיקה השקעות על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים שלהם. ניתן לחזות את צרכי המימון של הישות ומועדי הפירעון של הנכסים הפיננסיים שלה תואמים לצרכי המימון הנאמדים של הישות. הישות מבצעת פעילויות ניהול סיכון אשראי במטרה לצמצם הפסדי אשראי. בעבר, המכירות התרחשו באופן טיפוסי כאשר סיכון האשראי של הנכסים הפיננסיים עלה כך שהנכסים לא קיימו עוד את קריטריוני האשראי שהוגדרו במדיניות ההשקעה המתועדת של הישות. בנוסף, מכירות לא תדירות התרחשו כתוצאה מצרכי מימון שלא נחזו. דוחות לאנשי מפתח בהנהלה מתמקדים באיכות האשראי של הנכסים הפיננסיים ובתשואה החוזית. הישות גם עוקבת אחרי מידע נוסף ובין היתר גם אחרי שווים ההוגן של הנכסים הפיננסיים.

ניתוח:

למרות שהישות מביאה בחשבון, בין היתר, את שווים ההוגן של הנכסים הפיננסיים מנקודת מבט של נזילות כלומר סכום המזומן שימומש אם הישות צריכה למכור נכסים מטרת הישות היא להחזיק את הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. מכירות לא יסתרו מטרה זו אם הן בתגובה לעלייה בסיכון האשראי של הנכסים, לדוגמה אם הנכסים אינם מקיימים עוד את קריטריוני האשראי שהוגדרו במדיניות ההשקעה המתועדת של הישות. מכירות לא תדירות הנובעות מצרכי מימון שלא נחזו לדוגמה בתרחיש של מצוקה גם הן לא יסתרו מטרה זו, גם אם מכירות אלה משמעותיות בערכן.

דוגמאות לזיהוי המודל העסקי - המשך

דוגמא 2:

מוסד פיננסי מחזיק נכסים פיננסיים מתוך מטרה לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. הישות עוקבת אחרי איכות האשראי של הנכסים הפיננסיים. המוסד הפיננסי מחזיק את הנכסים על מנת לקיים את צרכי הנזילות בתרחיש של 'מצוקה' לדוגמה, משיכה של פיקדונות בבנק הגורמת לקשיי נזילות. הישות אינה חוזה מכירה של נכסים אלה, למעט בתרחישים כאלו. הישות מעריכה את הביצועים של הנכסים על בסיס הכנסות ריבית שהורווחו והפסדי אשראי שמומשו. אולם, הישות עוקבת גם אחרי השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים מנקודת מבט של נזילות על מנת להבטיח שסכום המזומנים שימומש אם הישות תצטרך למכור את הנכסים בתרחיש 'מצוקה' יספיק על מנת לקיים את צרכי הנזילות של הישות.

ניתוח :

המטרה של המודל העסקי של הישות היא להחזיק את הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים.

הניתוח לא ישתנה גם אם במהלך תרחיש 'מצוקה' קודם הישות ביצעה מכירות שהיו משמעותיות בערכן על מנת לקיים את צרכי הנזילות שלה. באופן דומה, פעילות שחוזרת על עצמה של מכירות שהן אינן משמעותיות בערכן אינה מהווה חוסר עקביות עם החזקת נכסים פיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים. בניגוד לכך, אם ישות מחזיקה נכסים פיננסיים על מנת לקיים את צרכי הנזילות היום-יומיים שלה ובקיום מטרה זו מעורבות מכירות תכופות שהן משמעותיות בערכן, המטרה של המודל העסקי של הישות אינה להחזיק את הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים. באופן דומה, אם הישות נדרשת על ידי גוף פיקוח שלה למכור באופן שגרתי נכסים פיננסיים כדי להוכיח שהנכסים הם נזילים והערך של הנכסים שנמכרו הוא משמעותי, המודל העסקי של הישות אינו להחזיק את הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים. העובדה שצד שלישי כופה את הדרישה למכור את הנכסים הפיננסיים, או שפעילות זו היא לפי שיקול דעת הישות, אינה רלוונטית לניתוח.

דוגמאות לזיהוי המודל העסקי - המשך

דוגמא 3:

ישות חוזה יציאה הונית בעוד שנים אחדות. הישות משקיעה את עודפי המזומנים שלה בנכסים פיננסיים לזמן קצר ולזמן ארוך כך שהיא תוכל לממן את היציאה כאשר יעלה הצורך. לרבים מהנכסים הפיננסיים יש אורך חיים חוזי שעולה על תקופת ההשקעה החזויה של הישות. הישות תחזיק נכסים פיננסיים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים שלהם וכאשר תגיע הזדמנות הישות תמכור נכסים פיננסיים על מנת להשקיע מחדש את המזומנים בנכסים פיננסיים בעלי תשואה גבוהה יותר. מנהלים האחראים על התיק מתוגמלים בהתבסס על התשואה הכוללת שהופקה מהתיק.

ניתוח :

המטרה של המודל העסקי מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים. הישות תקבל החלטות על בסיס מתמשך אם גביית תזרימי מזומנים חוזיים או מכירת נכסים פיננסיים תמקסם את התשואה על התיק עד שיעלה הצורך למזומנים שהושקעו.

דוגמא 4:

ישות שחוזה תזרים מזומנים שלילי בעוד חמש שנים על מנת לממן יציאה הונית משקיעה עודפי מזומנים בנכסים פיננסיים לזמן קצר. כאשר מגיע מועד הפירעון של ההשקעות, הישות משקיעה מחדש את המזומנים בנכסים פיננסיים לזמן קצר חדשים. הישות שומרת על אסטרטגיה זו עד שהמיומן נדרש, ובמועד זה הישות משתמשת בתקבולים מהנכסים הפיננסיים שנפרעו כדי לממן את היציאה ההונית. רק מכירות שאינן משמעותיות בערכן מתרחשות לפני מועד הפירעון אלא אם כן חלה עלייה בסיכון אשראי.

ניתוח :

המטרה של מודל עסקי זה היא להחזיק נכסים פיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים.

הטיפול בהשקעה במכשירי חוב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

הטיפול במכשיר חוב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד זהה במהותו לטיפול במכשירים הוניים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

דוגמה:

ביום 1.1.15 החברה רכשה 100,000 ע.נ. אג"ח הנושאות ריבית של 10% המשולמת בסוף כל שנה. קרן אגרות החוב נפרעת כעבור 4 שנים. תשואת האג"ח במועד ההשקעה הינה 9% למועד ההשקעה.

עלויות העסקה הסתכמו ל- 600 ש"ח. ההשקעה הינה מוחזקת למסחר.

ליום 31.12.15 אג"ח נסחרות בתשואה של 8%.

נדרש: פקודות יומן 2015.

הטיפול במכשירי חוב בקבוצת "עלות מופחתת"

הכרה לראשונה: מכשיר החוב מוכר לפי שווי ההוגן בתוספת עלויות עסקה. מחיר העסקה מהווה ראייה טובה לשווי ההוגן של המכשיר. עם זאת, אם הנכס נסחר בשוק פעיל (רמה 1 במדרג השווי ההוגן) ומחיר העסקה היה שונה, רווח או הפסד מוכר מיידית במועד ההכרה לראשונה.

עלויות עסקה: עלויות תוספתיות שניתן לייחסן במישרים לרכישה, להנפקה או למימוש של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית. עלות תוספתית היא עלות שלא הייתה מתהווה אם הישות לא הייתה רוכשת או מנפיקה את המכשיר הפיננסי

בקבוצה זו, הנכס מופחת בשיטת "הריבית האפקטיבית" - הריבית אשר מהווה באופן מדויק את אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר צפויים לנבוע מהנכס. ריבית אפקטיבית משקללת בתוכה את השפעת עלויות העסקה הקשורות לרכישתו של הנכס.

הערה: נקבע בתקן חריג ללקוחות כך שהתקן קובע כהקלה פרקטית שלא נדרש להציג בערכים מהוונים יתרות של לקוחות ונכסי חוזה שאינם כוללים רכיב היוון משמעותי. לפי IFRS 15 מדובר על תקופה של שנה אחת או פחות.

דוגמא להשקעה במכשירי חוב בקבוצת "עלות מופחתת"

ביום 1.1.15 רכשה החברה 100,000 ע.ג אג"ח. האג"ח נפרעות בעוד שנתיים בתשלום אחד, ונושאות ריבית נקובה של 5% המשולמת בסוף כל שנה קלנדרית. אגרות החוב נרכשו תמורת 101,000 ש"ח, עלויות העסקה הסתכמו ל- 500 ש"ח. ההשקעה מסווגת לקבוצת "השקעה במכשירי חוב בעלות מופחתת"

נדרש – טיפול חשבונאי במועד ההכרה לראשונה תחת 2 הנחות בלתי תלויות:

- (א) אגרות החוב לא נסחרות בשוק פעיל
- (ב) אגרות החוב נסחרות בשוק פעיל לפי 102,000 ש"ח (במועד הרכישה).

דגשים להשקעה במכשיר חוב הנקוב במטבע חוץ ומטופל לפי עלות מופחתת

- מאחר ומכשיר חוב הינו "פריט כספי" כהגדרתו ב IAS 21, הוא יימדד לפי שער החליפין בסוף כל תקופת דיווח (Spot rate)
- הפרשי השער יחושבו ויוצגו בנפרד בדוח רווח או הפסד או בבאורים.

דוגמה:

ביום 1.1.17 רכשה החברה \$20,000 ע.ג. אג"ח תמורת \$0.9 ל-1 דולר ע.ג. האג"ח נושאת ריבית בשיעור 5% המשולמת בתום כל שנה. האג"ח תיפרע בסכום אחד ביום 31.12.19. עלויות העסקה שהתהוו לחברה הינן \$200.

האג"ח מסווגת לקבוצת "השקעה במכשירי חוב בעלות מופחתת" להלן שע"ח לתאריכים מסויימים:

1.1.17	3.2 ש"ח
ממוצע 2017	3.5 ש"ח
31.12.17	3.7 ש"ח

נדרש:

1. הצג תנועה בהשקעה באג"ח לשנת 2017.
2. כיצד הייתה משתנה התשובה אם האג"ח הייתה מטופלת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד והשווי ההוגן של \$1 ע.ג. ליום 31.12.17 הינו \$0.85

הטיפול במכשיר חוב בשווי הוגן דרך רוח כולל אחר

הכרה לראשונה – לפי שווי הוגן + עלויות עסקה. בדיוק כמו לעניין הקבוצות האחרות – העלות היא העדות הטובה ביותר לשווי הוגן, אלא אם מדובר על מכשיר מצוטט בשוק פעיל. אם ישנו פער בין העלות לבין המחיר המצוטט, הפער נזקף מידיית רוח כולל אחר.

עלויות עסקה – מהוונות לערך המכשיר הראשוני. עם זאת, מאחר שהמכשיר מוצג בשווי הוגן, המשמעות היא שעלויות העסקה בעקיפין נזקפות מיידית לרווח כולל אחר.

אופן הטיפול העקרוני: רוח או הפסד (לרבות הפרשי שער) בכל שלב יהיה זהה למצב בו המכשיר טופל לפי עלות מופחתת. עם זאת, מתאימים את העלות המופחתת לשווי הוגן כאשר ההפרשים מוכרים ברווח כולל אחר (PN).

הטיפול ברווח כולל אחר: בניגוד להשקעה במכשירים הוניים, רוח כולל אחר בגין השקעה במכשירי חוב תיזקף לרווח או הפסד עם מימוש ההשקעה.

דוגמא להשקעה במכשיר חוב בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר

החברה רכשה ביום 1.1.15 מכשיר חוב. מכשיר החוב אינו נושא ריבית, ומשלם סדרה של שלושה תשלומי קרן בסוף כל שנה החל מ- 31.12.15, כל תשלום עומד על 30,000 ש"ח. החברה שילמה תמורת המכשיר 80,000 ש"ח. עלויות העסקה הינן בסך 3,000 ש"ח.

ההשקעה סווגה לקבוצת שווי הוגן דרך רווח כולל אחר (חלק מתיק שמנוהל הן לצורך גביית תזרימי מזומנים והן לצורך מימושים).

להלן פרטים על הריבית למכשיר זהה לסוף כל תקופה:

12/15 – 6%
12/12 – 9%

נדרש : פקודות יומן לשנים 2015-2017

סיווגים מחדש

סיווג מחדש מהווה העברה של נכס פיננסי בין קבוצות שונות, ללא גריעה של נכס זה.

עיקרון העל:

שינויים בסיווג של נכסים פיננסיים צריכים להתבצע על פי התקן כאשר, ורק כאשר, מתבצע שינוי מהותי במודל העסקי של הישות המדווחת, במסגרתו מנוהלים הנכסים האמורים. שינוי הסיווג האמור רלוונטי רק להשקעות במכשירי חוב ואמור להיות במקרים נדירים בלבד. הסיווג יהיה מתחילת הרבעון העוקב למועד שינוי המודל העסקי.

- בכל מקרה לא ניתן לשנות את הסיווג של השקעה במכשיר הוני אשר יועדה במועד ההכרה בה לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.
- לא ניתן לשנות את הסיווג של נכס פיננסי אשר יועד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד כדי לצמצם משמעותית או לבטל חוסר הקבלה חשבונאית.
- לא ניתן לסווג מחדש התחייבות פיננסית כלשהי.

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (השקעות במכשירי חוב)

עלות מופחתת

שווי הוגן דרך
רווח כולל אחר

1. הכרה לפי שווי הוגן במועד המעבר.
2. ההפרש בין הערך בספרים לשווי הוגן יוכר ברווח כולל אחר.
3. אין תיאום לריבית אפקטיבית

שווי הוגן דרך רווח
כולל אחר

עלות מופחתת

1. הכרה לפי שווי הוגן במועד המעבר +/- הרווח או הפסד המצטבר שהוכר קודם לכן ברווח כולל אחר.
2. אין תיאום לריבית האפקטיבית.
3. אין השפעה על רווח והפסד, רק על רווח כולל אחר

שווי הוגן דרך רווח
כולל אחר

שווי הוגן דרך
רווח והפסד

1. ממשיך להיות מוכר לפי שווי הוגן.
2. במועד המעבר הרווח או הפסד המצטבר שהוכר קודם ברווח כולל אחר יסווג חדש לרווח והפסד.

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (השקעות במכשירי חוב)

עלות מופחתת

שווי הוגן דרך
רווח או הפסד

1. הכרה לפי שווי הוגן
2. ההפרש יוכר בדוח רווח או הפסד

שווי הוגן דרך רווח
או הפסד

עלות מופחתת

1. השווי ההוגן במועד המעבר מהווה בסיס עלות חדש.
2. יש לחשב ריבית אפקטיבית חדשה.

שווי הוגן דרך רווח
או הפסד

שווי הוגן דרך
רווח כולל אחר

1. ממשיך למדוד לפי שווי הוגן
2. במועד המעבר יש לחשב ריבית אפקטיבית חדשה

דוגמא לסיווג מחדש משווי הוגן דרך רווח כולל אחר לעלות מופחתת

בינואר 2016 רכשה הישות 100,000 ע.ג. אג"ח, 8 שנים, 10%, ריבית הרכישה הינה 8%. המודל העסקי הינו לצורך גביית תזרימי מזומנים חוזיים ולצורך מכירה.

השווי ההוגן לדצמבר 2016 הינו 127,000 ש"ח. בדצמבר 2016 השתנה המודל העסקי השתנה להחזקה לצורך גביית תזרימי מזומנים חוזיים.

נדרש:

הצג את התנועה בחשבון ההשקעה לשנת 2017

דוגמא לסיווג מחדש משווי הוגן דרך רווח כולל אחר לרווח או הפסד

בינואר 2016 רכשה הישות השקעה באג"ח 100,000 ע.נ., 10% הקרן תיפרע בתום 8 שנים. המודל העסקי הינו לצורך גביית תזרימי חוזיים ולצורך מכירה (המודל המשולב).

בדצמבר 2016 השווי ההוגן של ההשקעה 112,000. בדצמבר 2016 המודל העסקי השתנה לצורך מכירה. השווי ההוגן בדצמבר 2017 הינו 120,000.

נדרש

הסבר את הטיפול החשבונאי לשנת 2017

דוגמא לסיווג מחדש מעלות מופחתת לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר

בינואר 2016 רכשה הישות השקעה באג"ח 100,000 ע.ג., 10% הקרן תיפרע בתום 8 שנים. ריבית השוק במועד הרכישה - 9%. המודל העסקי הינו החזקה לצורך גביית תזרימי מזומנים חוזיים (עלות מופחתת). בסוף שנת 2016 שונה המודל העסקי להחזקה לצורך גביית תזרימי מזומנים חוזיים ולצורך מכירה. השווי ההוגן לדצמבר 2017 הינו 126,000 ש"ח.

נדרש:
הצג את התנועה בחשבון ההשקעה לשנת 2017.

ירידת ערך

ירידת ערך נכסים פיננסיים

הגדרות:

הפסדי אשראי - הפער בין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים אותה הישות צופה לקבל לבין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים על פי החוזה. הכול מהוון לפי ריבית אפקטיבית מקורית. תזרימי המזומנים ימדדו לאורך כל התקופה החזויה לרבות אופציה לפדיון מוקדם או להארכה. תזרימי המזומנים יכללו בטחונות מוחזקים לחיזוק האשראי שהם אינטגרליים לתנאים החוזיים.

הפסדי אשראי חזויים - הממוצע המשוקלל של ההפסדים כשהסיכונים להתרחשות כשל משמשים כמשקולות לדוגמה - הסיכוי להתרחשות כשל מסוג א' הינו 30% ובהתרחשותו ייווצר הפסד של 100 ש"ח, הסיכוי להתרחשות כשל מסוג ב' הינו 10% ובהתרחשותו ייווצר הפסד של 200 ש"ח. הפסד האשראי החזוי הינו - 50 ש"ח.

הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר - הפסדי האשראי החזויים לכל אורך החיים הצפוי של הנכס הנובעים מכל אירועי הכשל האפשריים במהלך כל אורך החיים החזוי של הנכס הפיננסי

הפסדי אשראי חזויים בתקופה של 12 חודשים - הפסדי האשראי החזויים לכל אורך החיים הצפוי של הנכס הפיננסי והנובעים מאירועי כשל אשר יכולים להתרחש בתקופה של 12 חודשים עוקבים.

ירידת ערך נכסים פיננסיים

נכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי - אירוע אשר יש לו השפעה מזיקה על תזרימי מזומנים הצפויים מהנכס. ראיה שנכס פיננסי הינו פגום כוללת ביו השאר את האירועים הבאים:

1. קשיים פיננסיים משמעותיים של הלווה
2. הפסקת שוק פעיל כתוצאה מקשיים פיננסיים (הכוונה להפסקת מסחר)
3. הסבירות בה הלווה נמצא יכנס להליך של פשיטת רגל או להסדר פיננסי דומה הופכת להיות צפויה.
4. הלווה לא עומד בתנאים, מפר הסכם, מפגר בתשלומים
5. המלווה נתן ללווה הקלות כתוצאה מתנאים משפטיים או כלכליים, הקלות שלא היו נשקלות במהלך העסקים הרגיל.
6. הרכישה של הנכס הפיננסי הייתה בניכיון עמוק המשקפת הפסדי אשראי שהתהוו.

ירידת ערך נכסים פיננסיים

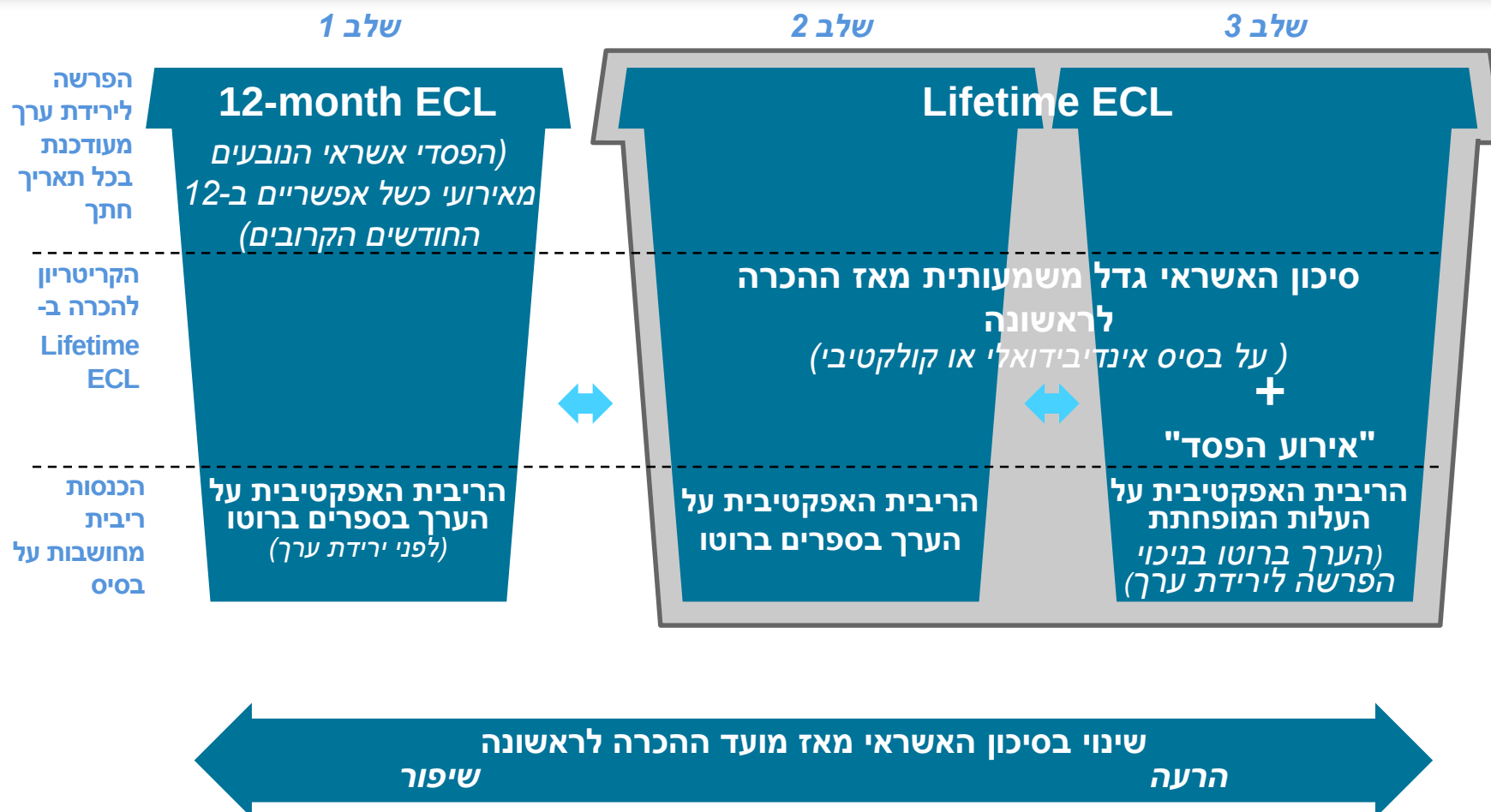
לגבי נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אין מה לדון בירידת ערך כיוון שהיא מוכרת אוטומטית על ידי הירידה בשווי ההוגן.

לגבי השקעה במכשיר הוני המסווגת למדידה עוקבת ברווח כולל אחר - התקן קובע כי אין להכיר בהפסד שכן ממילא הקרן הון לא מסווגת מחדש לרווח או הפסד.

התקן עוסק אם כך רק במדידת ירידת ערך להשקעה במכשיר חוב הנמדד לפי עלות מופחתת או מדידה עוקבת ברווח כולל אחר

רישום הפרשה להפסד - לגבי נכס הנמדד בעלות מופחתת ההפסד ירשם כנגד הפרשה. בנכס הנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר - ההפסד ירשם כנגד קרן ההון.

הפסדי אשראי צפויים-הגישה הכללית

שלבים במדידת ירידת ערך

שלב 1 - החל ממועד ההכרה לראשונה וכל עוד סיכון האשראי לא גדל יש להכיר בהפסד כתוצאה מאירועי כשל הצפויים להתהוות במשך 12 החודשים הקרובים.

ההפסד יחושב בכל מקרה לאורך כל התקופה החזויה של הנכס הפיננסי הכנסות ריבית יחושבו לפי הנכס לפני ההפרשה (ריבית אפקטיבית מקורית).

דוגמא לשלב 1 - מדידת הפסד לירידת ערך

ביום 1.1.2016 רכשה הישות השקעה באג"ח – 100,000 ע.נ, ריבית 10% המשולמת בסוף כל שנה. הקרן תשולם לאחר 8 שנים. התשואה במועד הרכישה - 7%.

ביום 31.12.2016 הישות צופה כי בסיכוי של 10% יתרחש ב 12 החודשים הקרובים כשל אשר יגרום להקטנת תזרימי המזומנים העתידיים ב- 20%.

ביום 31.12.2017 הישות צופה כי בסיכוי של 15% יתרחש ב 12 החודשים הקרובים כשל אשר יגרום להקטנת תזרימי המזומנים העתידיים לקטון ב- 25%.

נדרש :

הצג את התנועה בהשקעה באג"ח לשנים 2017/2016 תחנת ההנחות הבאות:

- 1. המודל העסקי נועד לגביית תזרימי המזומנים החוזיים.**
- 2. המודל העסקי נועד לגביית תזרימי המזומנים החוזיים ולמכירה. השווי ההוגן של ההשקעה ליום 31.12.16 118,000 ₪ וליום 31.12.17 106,000 ₪**

שלבים במדידת ירידת ערך

שלב 2 - החל מהמועד בו סיכון האשראי גדל משמעותית ההפרשה צריכה לעמוד על סך ההפסד הנובע מאירועי כשל צפויים לאורך כל התקופה החזויה של הנכס הפיננסי. הכנסות ריבית יחושבו לפי הנכס לפני ההפרשה (ריבית אפקטיבית מקורית).

דוגמאות לאירועים בגינם נעבור משלב 1 לשלב 2:

- א- שינויים שלילים בסביבה הכלכלית או בתנאי השוק של הלווה
- ב- צפי להפרה של אמת מידה פיננסית
- ג- צפי לפיגור בתשלומים
- ד- שינוי משמעותי בדירוג האשראי של הלווה
- ה- השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת לאורך זמן
- ו- הרעה משמעותית בתוצאות התפעוליות של הלווה.
- ז- קיימת הנחה הניתנת להפרכה שסיכון האשראי עלה כאשר קיים פיגור של תשלומים יותר מ- 30 ימים.
- ח- שינויים משמעותיים בערך של בטחונות.
- ט- עליה משמעותית בסיכון אשראי של מכשירים פיננסיים אחרים של הלווה.
- י- שינוי משמעותי באיכות הערבויות.

דוגמא לשלב 2 - מדידת הפסד לירידת ערך

בהמשך לדוגמה הקודמת (שלב 1) הנח כי במהלך שנת 2018 נוצר שינוי משמעותי בדירוג האשראי של הלווה כתוצאה מכך הישות מעריכה כי סיכון האשראי גדל משמעותית. הישות מעריכה כי הסיכוי לכשל לאורך כל תקופת ההשקעה 40% וכשלים אילו יקטינו את התזרימים העתידיים ב 30%.

נדרש :

הצג את התנועה בהשקעה באג"ח לשנת 2018 תחת ההנחות הבאות:

- א- המודל העסקי נועד לגביית תזרימי המזומנים החוזיים
- ב- המודל העסקי נועד לגביית תזרימי המזומנים החוזיים ולמכירה. השווי ההוגן של ההשקעה ליום 31.12.2018 96,000 ₪

שלבים במדידת ירידת ערך

שלב 3 - החל מהמועד בו הנכס הפיננסי נפגם ההפרשה צריכה לעמוד על סך ההפסד הנובע מאירועי כשל צפויים לאורך כל התקופה החזויה של הנכס הפיננסי הכנסות ריבית יחושבו לפי הנכס לאחר ההפרשה.

דוגמאות אירועים בגינם נעבור משלב 2 לשלב 3:

- א. פיגור בתשלומים בד"כ 90 יום ומעלה
- ב. הפרה של אמות מידה פיננסיות
- ג. שינוי תנאי חוזה עקב קשיים פיננסיים
- ד. צפי להליך של פשיטת רגל
- ה. אירועים הנובעים מההגדרה של נכס פיננסי פגום

דוגמא לשלב 3 - מדידת הפסד לירידת ערך

בהמשך לדוגמה הקודמת (שלב 2) הנח כי במהלך שנת 2019 נוצרה הרעה משמעותית בתוצאות התפעוליות של הלווה ועל כן הישות מעריכה כי הנכס נפגם. ביום 31.12.2019 היא קיבלה את מלוא הריבית אך היא צופה כי הסבירות לכשל היא 80% והוא יגרום לכך שהיא תקבל רק 40% מתזרימי המזומנים. ביום 31.12.2020 היא קבלה 70% מהריבית והיא עדכנה את התחזית העתידית ל 60% (בסבירות של 100%).

נדרש:

הצג את התנועה בהשקעה באג"ח לשנים 2019-2020 תחת ההנחות הבאות:

- א- המודל העסקי נועד לגביית תזרימי המזומנים החוזיים**
- ב- המודל העסקי נועד לגביית תזרימי המזומנים החוזיים ולמכירה. השווי ההוגן של ההשקעה ליום 31.12.19 וליום 31.12.20 90,000 ₪ 87,000 ₪ בהתאמה.**

חריגים – מדידת ירידת ערך

1. הקלה - לקוחות עם תקופת אשראי לא משמעותית (בד"כ פחות משנה) - אין צורך לבצע את כל השלבים אלא ישר נעבוד לפי השלב השלישי. (הריבית אינה משמעותית לכן לא ניקח ערך נוכחי). לצורך כך נקבץ את הלקוחות לפי מאפיינים דומים כגון אזור גיאוגרפי, ענף, דירוג אשראי וכדומה.
2. לקוחות עם תקופת אשראי מעל שנה וחייבים בגין חכירה - הישות יכולה לבחור בין מודל 3 שלבים לבין ישום ההקלה.

סיווג מחדש וירידת ערך

מצב ראשון – מעבר מעלות מופחתת לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר כאשר יש הפרשה להפסד:

ההפרש בין העלות המופחתת של הנכס (לאחר ההפרשה) לבין שווי ההוגן יזקפו לרווח כולל אחר. אין השפעה על הריבית האפקטיבית או על אופן חישוב ההפרשה.

מצב שני – מעבר ממדידה לפי רווח כולל אחר לעלות מופחתת כשיש הפסד:
סוגרים את קרן ההון המצטברת כנגד ההשקעה. אין השפעה על הריבית האפקטיבית או על אופן חישוב ה"הפרשה".

מצב שלישי – מעבר ממדידה לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד לעלות מופחתת או מדידה ברווח כולל אחר:
בעת הסיווג מחדש מחושבת ריבית אפקטיבית חדשה. ריבית זו תשמש לחישובי הפרשה להפסד בהמשך.

רכישת נכסים פיננסיים פגומים

הישות תיישם את שיטת הריבית האפקטיבית המתאימה לסיכון אשראי של הנכס הפיננסי. בהמשך הישות תכיר בהפסדים שנוצרו לאחר ההכרה לראשונה אך אם הפסדי האשראי החזויים פחתו ניתן להכיר ברווח גם אם אנו מגדילים את העלות המופחתת המקורית.

דוגמא - רכישת נכסים פיננסיים פגומים

ביום 1.1.2017 רכשה הישות השקעה באג"ח – 100,000 ע.נ - 10% ריבית המשולמת בסוף כל שנה, הקרן תפרע בתום 8 שנים. ההשקעה נרכשה על אך שהלווה נמצא בקשיים פיננסיים משמעותיים ומתוך צפי כי הישות תקבל רק 60% מתזרימי המזומנים. סכום הרכישה – 74,000 ש"ח.

ביום 31.12.2017 הישות קיבלה רק 50% מהריבית וכתוצאה מהחרפת הקשיים היא עדכנה את התחזית לקבלה של רק 50% מתזרימי המזומנים העתידיים.

ביום 31.12.2018 התקבלה מלוא הריבית וכתוצאה משיפור כלכלי משמעותי של הלווה הישות צופה כי תקבל את מלוא התזרימים העתידיים.

נדרש

הצג את התנועה בהשקעה באג"ח לשנים 2017-2018 תחת ההנחה שהמודל העסקי נועד לגביית תזרימי המזומנים החוזיים.

תיקון של תזרימי מזומנים חזויים

כאשר הוסכם על שינוי בתזרימי המזומנים החזויים ישות תחשב מחדש את הערך בספרים כערך נוכחי של תזרימי המזומנים החדשים מהוונים לפי הריבית האפקטיבית המקורית. ההפרש בין העלות המופחתת החדשה לבין העלות המופחתת הישנה תירשם ברווח או הפסד.

דוגמא - תיקון של תזרימי מזומנים חזויים

ביום 1.1.2017 רכשה הישות השקעה באג"ח – 100,000 ע.ג. - 10% ריבית המשולמת בסוף כל שנה, הקרן תפרע בתום 8 שנים. תשואת האג"ח במועד הרכישה - 7%.

ביום 31.12.2017 הישות צופה כי בסיכוי של 10% יתרחש ב 12 החודשים הקרובים כשל אשר יגרום להקטנת תזרימי המזומנים העתידיים לקטון ב- 20%.

ביום 31.12.2018 כתוצאה מהחרפה במצבו הכלכלי של הלווה הגיעה הישות להסכם חדש לגבי האג"ח כדלקמן:
א. האג"ח תישא ריבית של 8% אשר תשולם בסוף כל שנה.
ב. תשולם רק 80% מהקרן עוד 10 שנים.

נדרש

הצג את התנועה בהשקעה באג"ח תחת ההנחה כי המודל העסקי הוא גביית תזרימי מזומנים חזויים.

התחייבויות פיננסיות

סיווג של התחייבויות פיננסיות

ישות תסווג את כל ההתחייבויות הפיננסיות כנמדדות במדידה עוקבת לפי:

1. **עלות מופחתת (ברירת המחדל) למעט - התחייבויות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד**

2. **שווי הוגן דרך רווח או הפסד מתקיים במקרים הבאים:**

א. ההתחייבות עונה על הגדרת "מוחזק למסחר" (לרבות נגזרים).

ב. ישות יכולה לייעד במועד ההכרה לראשונה (ללא אפשרות לשנות ייעוד זה) כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם התוצאה של היעוד היא מידע רלוונטי יותר מאחר שהיעוד מבטל או מקטין באופן משמעותי חוסר הקבלה חשבונאית או שמדובר בקבוצה של נכסים והתחייבויות הנמדדים לפי שווי הוגן מתוך מדיניות אסטרטגית.

ג. תמורה מותנית כהגדרתה ב IFRS3.

מדידה של התחייבויות פיננסיות

סווג למדידה לפי עלות מופחתת - המדידה העוקבת היא לפי עלות מופחתת - הכרה בהוצאות מימון בשיטת הריבית האפקטיבית תוך הפרדה בין הוצאות ריבית לבין הוצאות הפרשי שער. עלויות עסקה מקטינות את ערך ההלוואה ומגדילות את הריבית האפקטיבית

סווג לשווי הוגן דרך רווח או הפסד – המדידה העוקבת היא לפי שווי הוגן - שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד. עלויות עסקה נזקפות מידית לרווח או הפסד. אם ההתחייבות יועדה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד הסכום של שינוי בשווי ההוגן הניתן לייחוס לשינויים בסיכון האשראי של הישות, רכיב זה יוצג ברווח כולל אחר בתנאי שאינו יגדיל חוסר הקבלה חשבונאי (accounting mismatch) ובתנאי שלא מדובר על מחויבות למתן הלוואות וחוזה ערבות פיננסית. הרווח הכולל האחר לא יסווג מחדש לרווח או הפסד בעת גריעת ההתחייבות. (בעת הגריעה הישות רשאית לסווג את הקרן לעודפים).

דוגמא לטיפול בהתחייבות פיננסית

מטבע הפעילות של הישות הינו שקל.

בינואר 2016 הנפיקה הישות בארה"ב 100,000 דולר ע.ג. אג"ח ל 8 שנים.
האג"ח נושאות ריבית של 10% המשולמת בסוף כל שנה. ריבית ההנפקה 6%.
ריבית השוק ליום 31.12.2016 וליום 31.12.2017 5% ו 3% בהתאמה.
להלן שערי החליפין:

01/16	1.2
ממוצע	1.25
12/16	1.5
ממוצע	1.8
12/17	2

נדרש:

ערוך תנועה באג"ח לשלם תחת ההנחות הבאות:

- המדידה העוקבת היא לפי עלות מופחתת.
- ההתחייבות נמדדת בשווי הוגן (הנח כי סך של 20,000 ש"ח ו- 50,000 ש"ח נובעים משינוי בסיכון האשראי של החברה בשנים 2016 ו- 2017 בהתאמה)

טיפול בהתחייבות פיננסית הנושאות ריבית משתנה או התחייבות פיננסית בעלת תזרים משתנה

מה קורה אם הריבית משתנה (בהתאם לשינוי בריבית שוק)?

הישות צריכה לחזות את תזרימי המזומנים העתידיים לרבות השינויים בריבית ובהתאם לחשב את הריבית האפקטיבית. מאוחר יותר, אם מתברר כי השינויים שונים מהתחזית יש לעדכן את הריבית האפקטיבית

מה קורה אם השינוי בתחזית התזרים נובעת מגורמים אחרים (לא ריבית שוק)?

לדוגמא שינוי בתחזית התזרים כתוצאה מאפשרויות פדיון מוקדם או הארכת תקופת הנכס/ההתחייבות, או ריבית הצמודה למכירות וכדומה. במקרה הזה נהוון את תחזית התזרים החדשה לפי שיעור הריבית האפקטיבית המקורית וההפרש בין תוצאה זו לערך בספרים ייזקף לרווח והפסד.

דוגמא לטיפול בהתחייבות פיננסית עם ריבית משתנה

בינואר 2016 הנפיקה הישות 100,000 ע.נ אג"ח ל 5 שנים. האג"ח נושאות ריבית של פריים + 2%. ריבית השוק היא פריים + 6%

ריבית הפריים לינואר 2016 היא 3%, בדצמבר 2016 השתנתה ריבית הפריים ל- 5% החל משנת 2017

נדרש

הצג את התנועה באג"ח לשלם לשנים 2016-2017

דוגמא לטיפול בהתחייבות משתנה עקב שינוי בתזרים

בינואר 2016 הנפיקה הישות 100,000 ע.נ אג"ח ל 8 שנים. האג"ח נושאות ריבית של 10% מהמכירות השנתיות.
בינואר 2016 הישות צפתה כי בכל שנה המכירות יסתכמו ב 130,000 ש"ח. ריבית ההנפקה 8%.
בדצמבר 2016 התברר כי המכירות הסתכמו ב 150,000 ש"ח ובהתאם לכך היא שינתה את התחזית למכירות העתידיות ל 160,000.

נדרש

הצג את התנועה באג"ח לשלם לשנים 2016-2017

תודה רבה על ההקשבה